

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2025.gada 4.decembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Vēsma Kakste, senatori Līvija Slica un Jānis Pleps

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona C/ pieteikumu par Garkalnes novada domes 2021.gada 22.marta lēmuma Nr. 3 atcelšanu, sakarā ar Ropažu novada pašvaldības un trešās personas /Persona B/ kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 12.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /Persona C/ ir viena no zivju audzēšanas dīķa /Adrese B/ īpašniekiem. Trešajai personai /Persona B/ pieder nekustamai īpašums /Adrese A/, kas robežojas ar šo dīķi.

Garkalnes novada būvvalde 2021.gada 8.janvārī akceptēja trešās personas būvniecības ieceri – paskaidrojuma rakstu krasta nostiprinājuma būvniecībai objektā. Pieteicēja šo lēmumu apstrīdēja, jo krasta nostiprinājuma būvniecībai nebija saņemta viņas piekrišana. Izskatot apstrīdēšanas iesniegumu, Garkalnes novada domes Administratīvo aktu strīdus komisija ar 2021.gada 22.marta lēmumu Nr. 3 atstāja apstrīdēto lēmumu negrozītu.

Nepiekrītot minētajam, pieteicēja vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

[2] Administratīvā apgabaltiesa ar 2023.gada 12.janvāra spriedumu apmierināja pieteicējas pieteikumu un atzina pārsūdzēto lēmumu par prettiesisku. Spriedumā, ievērojot pievienošanos pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Lietā ir strīds, vai būvvalde pamatoti akceptēja trešās personas būvniecību bez pieteicējas piekrišanas.

[2.2] Ministru kabineta 2014.gada 16.septembra noteikumu Nr. 550 „Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi” (turpmāk – Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi) 16.2.2.apakšpunkts un Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 2.punkts paredz saņemt tās personas saskaņojumu iecerētajai būvniecībai, kuru tā skar. Trešās personas iecerētā būvniecība skar pieteicējas īpašuma robežu. Tas pats par sevi ir īpašuma tiesību ierobežojums, tāpēc tiesību normās ir izvirzīta prasība pēc saskaņojuma. Turklāt skartās būves īpašniekam nav īpaši jāpierāda savs aizskārums. Normatīvie akti arī neparedz būvvaldes tiesības izvērtēt īpašuma tiesību aizskāruma apjomu, lemjot par būvniecības ieceres akceptu.

[2.3] Nav konstatējams, ka krasta nostiprinājuma būvniecība objektā būtu uzlūkojama kā nepieciešama vajadzība, lai pasargātu trešās personas nekustamo īpašumu no krasta erozijas un dīķa izplešanās. Lietā nav pierādījumu, ka dīķa krasta erozija apdraudētu trešajai personai piederošo nekustamo īpašumu. Šādu secinājumu nevar izdarīt arī, aplūkojot būvdarbu vietas fotofiksācijas un VSIA „Melioprojekts” skaidrojumu. Tāpat atbilstoši pieteicējas pārstāvja skaidrotajam dīķis nav uzskatāms par applūstošu. Gadījumā, ja ūdens līmenis pārsniedz noteiktu (regulējamu) augstuma atzīmi, tas automātiski pārplūst blakus esošajā ūdenstilpnē, no kuras savukārt šis ūdens jau tālāk nonāk Juglas upē.

Tādējādi, ja trešā persona apgalvo, ka ir konstatējama krasta erozija, kas rada kaitējumu tās īpašumam, tai tas arī būtu jāpierāda. Tāpēc trešās personas iecerētie darbi nav uzskatāmi par nepieciešamajiem darbiem, lai pasargātu savu īpašumu no sabrukuma vai izpostījuma.

[3] Ropažu novada pašvaldība (Garkalnes novada pašvaldības tiesību pārņēmēja) iesniegusi kasācijas sūdzību par minēto spriedumu. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk izklāstītajiem argumentiem.

[3.1] Tiesa kļūdaini piemērojusi Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumu 16.2.2.apakšpunktu, atzīstot, ka būvniecības ierosināšanai bija nepieciešams saņemt pieteicējas piekrišanu atbilstoši šai normai. Minētā norma noteic iesniedzamos saskaņojumus būvprojektam minimālā sastāvā. Savukārt atbilstoši Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumu 15.punktam trešās personas iecerētā būvniecība uzskatāma par pirmās grupas inženierbūves būvniecību, tāpēc tās īstenošanai izstrādājams paskaidrojuma raksts. Tāpēc Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumu 16.2.2.apakšpunkts par būvprojektu minimālā sastāvā nav piemērojams.

Savukārt atbilstoši minēto noteikumu 16.2.1.apakšpunktam šādas būvniecības īstenošanai paskaidrojuma raksta gadījumā saskaņojums ir nepieciešams tikai tad, ja būvniecību īsteno cita persona, nevis zemesgabala īpašnieks. Būvniecību konkrētajā gadījumā trešā persona veic savā zemesgabalā, tāpēc nav izvirzāma prasība saskaņot paskaidrojuma rakstu ar pieteicēju. Arī no citām Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumu normām šāda prasība pēc saskaņojuma neizriet. Tātad tiesa spriedumā nav norādījusi tiesību normas, no kurām izrietētu prasība pēc saskaņojuma.

[3.2] Tiesa kļūdaini norāda, ka tiesību normas neparedz būvvaldes tiesības izvērtēt privātīpašnieku tiesību aizskāruma apjomu, lemjot par būvniecības ieceres akceptu. Būvniecības likuma 4.panta pirmās daļas 1.punkts definē arhitektoniskās kvalitātes principu, atbilstoši kuram būvvaldei citastarp ir uzdevums līdzsvarot dažādus būvniecības aspektus ar būvniecības ierosinātāja un sabiedrības interesēm, dabas vai pilsētas ainavas, individuālo identitāti, savukārt šā likuma 12.pants paredz būvvaldes kompetenci būvniecības ierosinātāja un sabiedrības interešu līdzsvarošanā. Tiesa nav izvērtējusi būvvaldes kompetenci būvniecības ierosinātāja un sabiedrības interešu līdzsvarošanā.

[3.3] Gadījumā, ja pārsūdzētais lēmums atzīstams par prettiesisku, iestādei attiecībā uz trešo personu jāpieņem lēmums par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu un krasta stiprinājumu demontāžu. Tiesa nav definējusi, kāds kaitējums pieteicējai rodas no šīm būvēm, taču šīs būves vienīgi uzlabo apkārtējo vidi. Citi dīķa īpašnieki neiebilst pret šo būvniecību. Līdz ar to ar tiesas spriedumu panāktais situācijas noregulējums nav samērīgs.

[4] Arī trešā persona iesniegusi kasācijas sūdzību par minēto spriedumu.

[4.1] Būvniecība ir nepieciešama trešās personas īpašuma aizsardzībai no krasta erozijas, bet pieteicējai tā nerada nekādas faktiskas sekas. Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumu 16.2.2.apakšpunkts pēc jēgas nepieciešamību pēc saskaņojuma saista nevis ar vienkāršu īpašuma saskaršanos, bet ar faktisku īpašumtiesību vai lietošanas tiesību aizskārumu. Pieteicējas un trešās personas īpašumtiesību objekti visu laiku ir bijuši savstarpējā saskarē. Krasta stiprinājums nekādā veidā nerada reālu pieteicējas īpašumtiesību aizskārumu. Pieteicēja nav uzskatāma par trešās personas kaimiņu klasiskā izpratnē, tāpēc nav konstatējams arī pieteicējas tiesību faktiskais aizskārums.

[4.2] Tiesa pieļāvusi formālu tiesību normu piemērošanu un administratīvā procesa principu pārkāpumus, kamdēļ ar spriedumu nav sasniegts taisnīgs rezultāts.

[4.3] Dīķis ir uzskatāms par kopīpašumu, bet pārējie kopīpašnieki nav iebilduši pret konkrēto būvniecību. Kopīpašnieku tiesības ir līdzvērtīgas. Tāpēc par paskaidrojuma raksta akcepta pārsūdzēšanu bija nepieciešama visu kopīpašnieku vienošanās.

[5] Pieteicēja iesniegusi paskaidrojumus par kasācijas sūdzībām. Paskaidrojumos pieteicēja norāda, ka uzskata pārsūdzēto spriedumu par tiesisku, bet kasācijas sūdzības – par nepamatotām.

Motīvu daļa

[6] Kasācijas tiesvedības ietvaros izšķirams, vai pamatots ir apgabaltiesas secinājums, ka trešās personas iecerētās būvniecības – dīķa krasta nostiprināšanas – īstenošanai nepieciešams saņemt pieteicējas kā vienas no šā dīķa īpašniecēm saskaņojumu.

[7] Pirms pievērsties kasācijas kārtībā izšķiramajam jautājumam pēc būtības, Senāts atbildēs uz trešās personas kasācijas sūdzības iebildumiem par pieteikuma pieļaujamību, proti, ka, tā kā zivju dīķis ir kopīpašuma objekts, pieteikuma iesniegšanai tiesā bija nepieciešama visu kopīpašnieku vienošanās.

Administratīvā procesa likuma 31.panta otrā daļa paredz, ka pieteikumu tiesā var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas. Tas saskan ar Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92.panta pirmajā teikumā garantētajām ikvienas personas pamattiesībām vērsties tiesā savu tiesību un likumisko interešu aizsardzībai.

Civillikuma 1068.pants primāri noteic, kā kopīpašnieki drīkst rīkoties ar kopīpašuma priekšmetu. Proti, ka rīkoties ar kopīpašuma priekšmetu drīkst tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu (panta pirmā daļa), neviens atsevišķs kopīpašnieks nevar bez visu pārējo piekrišanas ne apgrūtināt kopīpašuma priekšmetu ar lietu tiesībām, ne atsavināt to visā tā sastāvā vai pa daļām, ne arī kaut kādi to pārgrozīt; katram kopīpašniekam ir tiesība protestēt pret tādu vienu vai visu pārējo kopīpašnieku rīcību, un šo tiesību viņam nevar atņemt ar balsu vairākumu (panta otrā daļa). Tātad jebkuram no kopīpašniekiem ir no Civillikuma 1068.panta izrietošas tiesības iebilst pret rīcību ar savu kopīpašumu (*Senāta 2018.gada 11.janvara lēmuma lietā Nr. SKA-755/2018, [ECLI:LV:AT:2018:0111.A420169416.3.I](#) 5. un 7.punkts*). Tas attiecas ne tikai uz situācijām, kad kopīpašumu ietekmē citu kopīpašnieku rīcība, bet arī uz situācijām, kad kopīpašumu ietekmē trešo personu rīcība. Ja sekotu trešās personas idejai, iespēja aizsargāt savas īpašuma tiesības pastāvētu tikai kopīpašnieku vienprātības gadījumā par to, ka kopīpašnieki *nevēlas* konkrēta veida būvniecības īstenošanu. Tas nonāktu tiešā pretrunā ar kopīpašuma institūta būtību un kopīpašnieku tiesību īstenošanas kārtību.

Līdz ar to pārējo kopīpašnieku piekrišanas vai vienošanās trūkums nav šķērslis pieteicējas pieteikuma pieļaujamībai. Tāpēc tālāk Senāts pievērsīsies vērtējumam par to, vai apgabaltiesa pareizi interpretējusi un piemērojusi tiesību normas, atzīstot pieteicējas pieteikumu par pamatotu.

[8] Viens no tiesiska būvniecības procesa pamatprincipiem ir prasība personai, kura iecerējusi būvniecību, saskaņot to ar citām personām, kuru tiesības un tiesiskās intereses būvniecība skar. Šis princips būtībā nostiprināts gan tiesību normās, kas paredz, ka būvniecība saskaņojama ar zemesgabala vai būves īpašnieku (piemēram, Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 2.punkts), gan izriet no Civillikuma regulējuma, kas vispārīgi reglamentē jautājumus par nekustamā īpašuma izmantošanu (piemēram, Civillikuma 1068.pants) (*Senāta 2020.gada 26.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-287/2020, [ECLI:LV:AT:2020:1026.A420249016.10.S](#), 8.punkts, sal. arī 2020.gada 31.marta sprieduma lietā Nr. SKA-191/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0331.A420191615.6.S](#), 21.punktu*).

Var piekrist trešajai personai tiktāl, ka būvniecība blakus esošajā zemesgabalā pati par sevi neveido tiesību un tiesisko interešu aizskārumu. Tas vien, ka personas nekustamais īpašums atrodas blakus īpašumam, kurā plānota būvniecība, nerada kādas īpašas tiesības iebilst pret šo būvniecību vai vēl jo vairāk – tiesības prasīt, lai būvniecības īstenošana tiek ar šo blakus īpašuma īpašnieku saskaņota. Svarīgi, vai būvniecība rada kaimiņa ar tiesību normām aizsargāto tiesību vai interešu aizskārumu. Tomēr izskatāmajā gadījumā runa ir ne vien par būvniecību, kuru trešā persona vēlas īstenot pieteicējai blakus īpašumā, bet gan būvniecību, kas fiziski ietekmē blakus esošo nekustamo īpašumu, proti, trešās personas iecerētā būvniecība skar pieteicējas dīķi, konkrētāk, tā krastu. Tas nozīmē, ka pieteicējas tiesības iebilst pret šo būvniecību un aktualizēt jautājumu par attiecīga saskaņojuma nepieciešamību izriet no pieteicējas tiesībām uz īpašumu, kuras aizsargā Satversmes 105.pants. To būtībā pareizi secinājusi arī tiesa.

[9] Šo iemeslu dēļ nepamatoti ir pašvaldības kasācijas sūdzībā plaši atreferētie argumenti, kāpēc tieši paskaidrojuma rakstam kā būvniecības iecerei nav nepieciešama pieteicējas piekrišana. Senāts piekrīt pašvaldībai, ka Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumu 16.2.apakšpunkta normās nošķirti iesniedzamie saskaņojumi atkarībā no būvniecības ieceres, bet tiesa spriedumā ir atsaukusies uz šo noteikumu 16.2.2.apakšpunktu, kas nosaka saskaņojumus būvprojektam minimālā sastāvā.

Attiecībā uz paskaidrojuma rakstu šo noteikumu 16.2.1.apakšpunkts, kuru vairākkārt akcentē pašvaldība, paredz: paskaidrojuma raksts ir saskaņojams ar zemesgabala īpašnieku, ja būvniecības ierosinātais nav zemesgabala īpašnieks, vai, ja tāda nav, – tiesisko valdītāju un trešajām personām, kuru īpašuma vai lietošanas tiesības tiek skartas, izņemot Būvniecības likuma 14.panta 1.¹ un 1.²daļā minēto gadījumu. Tomēr arī šī norma pēc jēgas aptver gadījumus, kad plānotā būvniecība plānota citas personas īpašumā (fiziski ietiecas šajā īpašumā), – arī šādas būvniecības īstenošanai ir jāsaņem attiecīga piekrišana. Vienkāršotās būvniecības procedūras piemērošana neatceļ prasību respektēt citas personas īpašuma tiesības. Līdz ar to neatkarīgi no tā, kāda būvniecības

dokumentācija bija izstrādājama trešās personas iecerētās būvniecības īstenošanai, jautājums par skartā īpašuma īpašnieku saskaņojuma nepieciešamību ir vienlīdz aktuāls. Attiecīgi konkrētajā gadījumā ir aktuāls jautājums par pieteicējas saskaņojuma nepieciešamību.

[10] Tāpat pašvaldība konkrētajā strīdā nepamatoti saskata nepieciešamību līdzsvarot trešās personas īpašuma tiesības ar sabiedrības interesēm un šajā sakarā piesauc arī arhitektoniskās kvalitātes principu. Šīs intereses konkrētajā lietā nav pretstatītas, jo pieteicēja nav vērsusies tiesā sabiedrības interešu nodrošināšanai, bet gan savu īpašuma tiesību aizsardzībai. Tieši šo interešu aizsardzībai būvniecības procesā pēc jēgas kalpo prasība pēc saskaņojuma. Savukārt pats jautājums par īpašnieka piekrišanu apbūvēt viņa īpašumu, kā tas vairākkārt atzīts Senāta praksē, vispārīgi ir civiltiesiskas dabas, kur administratīvajā procesā iestādei un tiesai jāpārbauda vienīgi šāda fakta pastāvēšana (*Senāta 2017.gada 25.maija sprieduma lietā Nr. SKA-108/2018, [A420463813](#), 8.punkts*).

[11] Apkopojot minēto, prasība saņemt tās personas saskaņojumu, kuras ar tiesību normām aizsargātās tiesības vai tiesiskās intereses plānotā būvniecība skar, ir fundamentāla īpašuma tiesību aizsardzības garantija būvniecības procesā. Īpašuma tiesība ir pilnīgas varas tiesība pār lietu, un īpašuma tiesība dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību pār lietu tiktāl, cik šī tiesība nav pakļauta sevišķi noteiktiem aprobežojumiem (Civillikuma 927. un 1036.pants). Tāpēc parasti ne iestādei, ne arī tiesai būvniecības administratīvā procesa ietvaros nav pamata ierobežot citas personas īpašuma tiesības, liekot šai personai paciest iejaukšanos viņas īpašuma tiesībās (sal. *Senāta 2020.gada 14.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-343/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0714.A420190415.9.S](#), 11.punkts*).

Vienlaikus minētais nenozīmē, ka nekādā gadījumā nebūtu pieļaujamas atkāpes no šā principa.

[12] Vispirms atkāpes no šā principa normatīvajos aktos var paredzēt likumdevējs. Šādā gadījumā tā ir likumdevēja izšķiršanās (visbiežāk sabiedrības interešu nodrošināšanas nolūkā) pieļaut, ka konkrētas būvniecības īstenošana iespējama arī bez tās personas, kuru šī būvniecība skar, saskaņojuma (piemēram, *Senāta 2023.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-153/2023, [ECLI:LV:AT:2023:1221.A420196319.14.S](#), 8.punkts*).

Senāts arī atzinis, ka īpašā izņēmuma gadījumā minētais nolūks var būt pamats atkāpties no prasības par saskaņojumu arī tad, ja tas normatīvajos aktos nav tieši paredzēts, ja konkrētās situācijas apstākļi prasa līdzsvarot īpašuma tiesību aizsardzību ar sabiedrības interešu nodrošināšanu (*Senāta 2019.gada 28.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-222/2019, [ECLI:LV:AT:2019:1028.A420313014.2.S](#), 13.punkts*). Tāpat Senāts atzinis, ka izņēmuma gadījumā pamats atkāpties no minētā principa var būt arī nepieciešamība taisnīgi līdzsvarot vairāku personu īpašuma tiesības. Minētais vispārīgi varētu attiekties uz situācijām, kurās būvdarbus plānots veikt saistībā ar tādu vēsturisku un tiesisku būvniecību, kas skar citas personas īpašumu (*Senāta 2018.gada 13.marta spriedums lietā Nr. SKA-131/2018, [ECLI:LV:AT:2018:0313.A420401014.2.S](#)*).

Arī būvniecības tiesībās atzītā iespēja īstenot būvniecību bez pārējo kopīpašnieku piekrišanas atbilstoši Civillikuma 1068.panta trešajai daļai uzskatāma par šādu izņēmumu. Civillikuma 1068.panta trešā daļa paredz, ka visu kopīpašnieku piekrišana rīcībai ar kopīpašuma priekšmetu nav nepieciešama, ja kāds no kopīpašniekiem izdara kopīpašuma priekšmetā tādas pārgrozības, ko prasījusi nepieciešama vajadzība. Kā atzīts Senāta judikatūrā, Civillikuma 1068.panta trešā daļa paredz izņēmuma situāciju, kurā viens no kopīpašniekiem ir tiesīgs patstāvīgi izdarīt izmaiņas kopīpašuma priekšmetā kopējas lietas saglabāšanas un uzturēšanas nolūkā, piemēram, lai glābtu kopīpašuma priekšmetu no bojāejas vai neatgriezeniskas sabojāšanās. Tas nozīmē, ka kopīpašnieks bez citu piekrišanas var ierosināt būvniecību, lai uzturētu lietas būtību vai pasargātu to no pilnīgas bojāejas, sabrukuma vai izpostījuma. Tādējādi konkrētā norma ir vērsta uz efektīvu kopīpašuma apdraudējuma novēršanu (piemēram, *Senāta 2018.gada 25.maija spriedums lietā Nr. SKA-29/2018, [ECLI:LV:AT:2018:0525.A420430912.3.S](#)*).

Tādējādi būvniecību ir pieļaujams īstenot ar atkāpēm no prasības par saskaņojumu, ja tas tieši paredzēts normatīvajos aktos vai to izņēmuma kārtā pieprasa konkrētie apstākļi un nepieciešamība taisnīgi līdzsvarot pretstatītās intereses.

Senāts saskata pamatu apsvērt šāda izņēmuma esību arī šajā lietā.

[13] Konkrētajā gadījumā iecerētā būvniecība plānota krasta līnijā, kas uzskatāma par pieteicējas un trešās personas nekustamā īpašuma robežlīniju. Lai arī pārsūdzētajā lēmumā bija secināts, ka diķa robežlīnija atrodas 10 līdz 15 metru attālumā no krasta stiprinājuma vietas, tiesa atzina, ka trešās personas paredzētais krasta stiprinājums objektā skar pieteicējas īpašumā esošā diķa uzmērījuma robežu. Šim secinājumam neviens procesa dalībnieks kasācijas kārtībā neiebilst. Tādējādi būvniecība iecerēta vietā, kas pielīdzināma abu īpašumu robežai.

Nekustamo īpašumu robeža ir vieta, kur vistiešākajā veidā saduras abu nekustamo īpašumu īpašnieku intereses un tiesības.

Civiltiesībās nostiprināts ir princips, ka robežbūvju uzturēšana ir abu īpašnieku kopīgais pienākums – Civillikuma 1092.panta pirmais teikums noteic, ka robežu sētas jāceļ un jāuztur kaimiņiem kopīgi. Savukārt atbilstoši Civillikuma 1097.pantam mūri, sētas dzīvžogi, grāvji un ežas, kuri šķir blakus zemesgabalus, pieder abiem kaimiņiem kopīgi, ja vien pēc to stāvokļa vai skaidrām robežzīmēm neizrādās, ka tie pieder kādam no viņiem vienam pašam. Konkrētajā gadījumā trešās personas tiesības īstenot būvniecību tās norādītajā nolūkā aplūkojamās kontekstā ar tiem principiem, kas izriet no minētā Civillikuma regulējuma, tostarp Civillikuma 1068.panta trešās daļas, kas kopīgas lietas gadījumā pieļauj vienam no īpašniekiem īstenot būvniecību bez citu īpašnieku saskaņojuma tad, ja to prasījusi nepieciešama vajadzība.

[14] Apgabaltiesa (pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai) atzina, ka nav pierādīti iestādes un trešās personas apgalvojumi par krasta erozijas negatīvo seku radīšanu trešās personas īpašumam. Šā secinājuma pamatošanai tiesa izmantojusi šādus centrālos argumentus:

1) lietā nav pierādījumu, ka diķa krasta erozija apdraudētu trešajai personai piederošo nekustamo īpašumu. Šādu secinājumu nevar izdarīt arī, aplūkojot būvdarbu vietas fotofiksāciju, kurā redzams, ka diķa krasti ir lēzeni, erozijas neskarti. Tas neizriet arī no VSIA „Melioprojekts” vispārīgā izklāsta, kurā vispār nav informācijas par jebkādam nelabvēlīgām sekām trešās personas īpašumam;

2) jāņem vērā pieteicējas pārstāvja tiesas sēdē skaidrotais, ka diķis nav uzskatāms par applūstošu, jo, lai arī nokrišņu ietekmē diķī ūdens līmenis var mainīties, šīs izmaiņas ir nebūtiskas. Tāpat nav novērota krasta erozija;

3) iestādes norādītais, ka no augstas precizitātes topogrāfiskā plāna redzams, ka diķī ir izveidojušies aizaugumi un krasta noskalojumi, pats par sevi nepierāda, ka tādējādi trešās personas īpašums būtu jebkādā veidā apdraudēts;

4) ūdens līmeņa svārstības diķī notiek sezonāli pāris centimetru robežās un gadījumā, ja ūdens līmenis pārsniedz noteiktu (regulējamu) augstuma atzīmi, tas automātiski pārplūst blakus esošajā ūdenstilpnē, no kuras savukārt šis ūdens jau tālāk nonāk Juglas upē.

Tomēr Senāts uzskata, ka tiesa šajos apsvērumos pārlietu koncentrējusies uz erozijas intensitātes pierādāmību tā vietā, lai būvniecības pieļaujamības kontekstā aplūkotu trešās personas iecerētos darbus pēc jēgas.

[15] Tas, ka ūdens ietekmē teritoriju, kurai tas piekļaujas, ir vispārzināms fakts. Krasta erozijas intensitāte (krasta līnijas reljefa vai apjoma izmaiņu būtiskums) ir atkarīga no vairākiem faktoriem un laika gaitā var būt mainīga. Ūdens līmeņa svārstību intensitāte nenoliedzami var būt viens no šādiem faktoriem, tomēr tas nav vienīgais. Krasta reljefs un tā apjoms ūdens ietekmē var piedzīvot pārmaiņas arī atkarībā no klimata, sezonālajiem apstākļiem un konkrētas teritorijas ģeoloģiskajiem parametriem.

Šādos apstākļos ir jāņem vērā trešās personas iecerēto darbu būtība – stiprināt sava nekustamā īpašuma teritorijas daļu (kas nenoliedzami piekļaujas pieteicējas īpašumam) nolūkā novērst dabas apstākļu radīto nelabvēlīgo ietekmi, kura lielākā vai mazākā apjomā, bet kopumā ir vērtējama kā saprātīgi paredzama.

Ja atzītu, ka trešā persona drīkst ierosināt būvniecību bez pieteicējas piekrišanas tikai un vienīgi situācijā, kurā ir konstatējamās intensīvas krasta reljefa vai apjoma izmaiņas, tas varētu nesamērīgi ierobežot trešās personas iespējas veikt adekvātus pasākumus sava īpašuma aizsardzībai. Lai arī šajā situācijā runa nav par būvdarbiem, kas vērsti uz visa īpašuma paglabāšanu no bojāejās vai izpostījuma, būvniecības ierosināšanas pamats, kā to norāda trešā

persona, ir nepieciešama vajadzība, kas vērsta uz īpašuma aizsardzību. Savukārt trešās personas norādītā ietekme neatkarīgi no tās šobrīd pierādāmā apjoma (proti, neatkarīgi no tā, vai šobrīd iegūstami pārlicinoši pierādījumi par krasta noskalojumiem vai intensīvu krasta eroziju) kopumā ir vērtējama kā neatgriezeniska. Minētais var būt pamats nekustamā īpašuma īpašniekam aktualizēt jautājumu par adekvātu un piemērotu risinājumu īstenošanu šīs ietekmes novēršanai vai mazināšanai.

Salīdzinājumam Senāts arī attiecībā uz iespēju īstenot būvniecību kopīpašumā bez pārējo kopīpašnieku piekrišanas atbilstoši Civillikuma 1068.panta trešajai daļai ir uzsvēris, ka līdzekļiem, kas tiek izmantoti šā apdraudējuma novēršanai, jābūt objektīvi nepieciešamiem un konkrētajam gadījumam adekvātiem (*Senāta 2021.gada 2.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-362/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0702.A420171418.12.S](#), 16.punkts*).

Līdz ar to šajā strīdā jautājumā par trešās personas tiesībām īstenot būvniecību bez pieteicējas piekrišanas izšķiroša nozīme ir tam, vai kopumā ir konstatējams, ka būvniecība pēc jēgas patiešām ir vērsta uz trešās personas aktualizētā mērķa sasniegšanu, nevis tam, kāda apjoma (intensitātes) ietekme konkrētajos apstākļos ir pierādāma. Ja objektīvi ir konstatējams, ka iecerētās būvniecības jēga ir tāda, kā trešā persona to norāda (piemēram, nav konstatējams, ka pieteicējs krasta nostiprinājuma aizsegā patiesībā vēlas īstenot plašākus krasta pārbūves darbus), minētais ir pamats aktualizēt jautājumu par tiesību normu piemērošanu tādā veidā, lai esošajā situācijā samērotu pieteicējas un trešās personas tiesības uz īpašumu, kuras abas vienlīdz aizsargā Satversmes 105.pants (sal. *Senāta 2018.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-131/2018, [ECLI:LV:AT:2018:0313.A420401014.2.S](#) 7.punkts*). Apgabaltiesa šādā griezumā uz trešās personas iecerēto būvniecību nav raudzījusies.

[16] Ievērojot minēto, pārsūdzētais apgabaltiesas sprieduma atceļams. Tas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 2.punktam ir pamats nodot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.¹panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 12.janvāra spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai;

atmaksāt Ropažu novada pašvaldībai un /Persona B/ katram drošības naudu 70euro.

Spriedums nav pārsūdzams.

V. Kakste L. Slica J. Pleps